

twee werelden

Tjerk van Taeke

H

Ivan Wolffers is arts en patiënt

beeld: De Beeldredactie,
Erik van 't Woud

Het was lang niet zo opwindend als *Het zwarte licht* van Harry Mulisch of *Kort Amerikaans* van Jan Wolkers, maar voor mijn eindexamen van de middelbare school las ik ook *Dorp aan de rivier* van Anton Coolen uit 1934. Tjerk van Taeke – de hoofdpersoon in deze streekroman – is huisarts, staat voor iedereen klaar, ook als zijn patiënten hun rekeningen niet op tijd kunnen betalen, en doet alle bevallingen in het dorp en wijde omgeving, ook al moet hij in de winter over het ijs naar de vrouwen in barensnood toe. Zelfs als Van Taeke geveld is door een nierabces laat hij zich per brancard naar een patiënt brengen. Het is dan ook niet vreemd dat als hij vijftientig jaar dorpsarts is, dat niet ongemerkt aan hem en de gemeenschap die hij ten dienste staat, voorbijgaat. 'Er werd een geweldige ereboog voor zijn huis gebouwd, daar kwam te midden van groen en bloemen een schild in, en op dat schild hadden de jongens van Van Gerwen geschilderd:

Heil U, geneesheer, die vijftientig jaren,
Waardig en vol ijver uw plicht hebt betracht.
Dat God U nog vele jaren mag sparen,
En door Zijn beleid U brenge tot kracht.'

Het boek bracht veel jonge mensen ertoe om geneeskunde te gaan studeren. Arts zijn – en dan vooral dorpsarts – was een ware roeping. Door veel mensen wordt gezondheidszorg nog altijd geassocieerd met dergelijke opofferingsgezindheid en ondanks de verzakelijk in de zorg is het idee dat die helemaal ten dienste zou moeten staan van de mens in nood nooit helemaal verdwenen. Als ik mijn bloed moet laten prikken, blijk ik een identiteitsbewijs te moeten tonen, want Tjerk van

Taeke is al een tijdje dood.

Ben ik wel de persoon die ik zeg dat ik ben? Want anders weten ze niet waar de rekening naartoe moet. Alsof iemand anders er iets aan zou hebben om mijn PSA-uitslag te weten.

Het is niet meer vanzelfsprekend dat de gezondheidszorg

mensen in nood helpt. Een bestuursvoorzitter van een ziekenhuis in Rotterdam zei drie jaar geleden in een kranteninterview dat een onverzekerde migrante met een knobbeltje in de borst in zijn ziekenhuis niet geholpen kan worden. Ze moet maar terugkeren naar het land van herkomst. 'Dat is best hard ja', zegt hij, 'maar ziekenhuizen zitten

in een spagaat: wil je verzekeren dure medicijnen tegen bijvoorbeeld kanker kunnen blijven geven – waar zij recht op hebben – dan moet je grenzen trekken.'

Ondertussen onderwijs ik studenten over internationale verdragen over het recht op zorg voor iedereen en dat toegang tot de zorg de sleutel is voor een solidaire samenleving en een hoogwaardige gezondheidszorg. Dokter Van Taeke is echter vervangen door zorgmanagers en als iemand daartegen protesteert, krijgt hij te horen dat het nu eenmaal de marktwerking is. Alsof iemand die om een paraplu vraagt te horen krijgt: 'Tja, van regen word je nu eenmaal nat.' De markt is de mantra geworden om het falen van de zorg – en van zo veel andere zaken die in de gemeenschap misgaan – te bezweren. Alsof die markt een denkend wezen is en niet alleen maar het resultaat van wat mensen samendoen. Het rechtvaardigt dat mensen niet meer sturen, maar dat ze gestuurd worden door de markt. Zelfs apen zorgen voor elkaar en dat wordt geen markt genoemd. Vorige week las ik dat uit onderzoek blijkt dat we in de westerse samenleving al zo ver zijn dat we mensen met altruïstische motieven wantrouwen. Toen ik onlangs weer mijn bloed moest laten prikken zei de laborante: 'Ik heb u pas op televisie gezien' en ik hoefde mijn rijbewijs niet uit mijn zak te halen. Er is hoop.

**Zelfs apen zorgen
voor elkaar en dat wordt
geen markt genoemd**